

KOLHON KÄKIJÄRVEN PUTKILOKASVISTOSELVITYS

Johanan Järvinen, FM biologi, botanisti
Elokuussa 2022

KÄKIJÄRVEN UMPEENKASVUHISTORIAA

Aikoinaan Käkijärven pohjoisosa oli matala Pengelmänsalmi, joka yhdisti Ukonselän Kaijanselkään. Käkijärvi muodosti salmen keskelle etelään työntyvän lahden. Käkijärven voimakas umpeenkasvu alkoi jo 1700-luvulla. Johan Holmbergin kastassa vuodelta 1753 Käkijärven jatkuva vesiyhteys Ukonselkään oli jo poikki ja Kaijanselkään johti kapea salmi, jossa oli silta. Mäntänkoskia perattiin 1820-luvun alkupuolella, ja Keurusselän vesistön pinta laski noin metrin nykyisestä veden keskip korkeudesta. Mäntänkoskien perkauksen jälkeen Käkijärven suora vesiyhteys myös Kaijanselkään päättyi. Rautatien rakentaminen 1882 sulki Käkijärven yhteyden Ukonselkään lopullisesti myös kevättulvien aikaan. Järviallas tulvi keväisin ja sen vuoksi siitä kaivettiin laskuojaksi Käkioja Kaijanselkään jo ennen rautatien rakentamista, minkä jälkeen sitä vielä ruopattiin. Näin nykyinen Käkijärvi oli muodostunut.

KARTTA

Ote Johan Holmbergin kartasta vuodelta 1753. Ukonselän ja Käkijärven välinen Pengelmänsalmi on jo umpeutunut. Käkijärvestä Kaijanselkään johtavassa kapeassa salmessa on silta.

1880-luvulta alkaen Käkijärvi matalana altaana on kasvanut umpeen osittain pinnan myötäisesti ja osittain pohjan myötäisesti. Nykyinen vapaan veden alue on matalaa, veden korkeudesta riippuen syvyydeltään puolesta metristä metriin. Pinnan myötäistä umpeenkasvua on erityisesti järven lounais-, länsi-, luoteis- ja pohjoisosissa. Matalassa vedessä viihtyvää saraluhtaa ja ruovikkoa on erityisesti järven itäosissa. Etelässä Käkijärveen liittyy rämesuo, joka ulottuu Rauhalantielle saakka. Todennäköisesti se on ollut matalaa luhtaa vielä 1700-luvun alkupuolella, kun muu Käkijärven alue on lainehtinut osana Ukonselkää ja Kaijanselkää. Matti Kolhon (1861-1938) muistelmissa vuodelta 1933 Käkijärvi tunnettiin hyvänä kalajärvenä.

KÄKIJÄRVEN PUTKILOKASVILAJISTOSTA

Käkijärven putkilokasvilajisto on erittäin monipuolinen, vaikka järven alueella ei tavatakaan mitään harvinaisia lajeja. Lajiston monipuolisuus johtuu siitä, että järven alueella on useita erilaisia kasviyhteisöjä. Käkijärven luoteis- ja pohjoisosaa luonnehtii rahkasammalista muodostunut kelluva luhta, jonka valtalajeina ovat harmaapaju, hieskoivu, järviruoko, järvikorte, jouhisara, raate ja isokarpalo. Järven itäosissa on saraluhtaa ja lähes puhtaita järviruokoyhdyskuntia. Järviruokovyöhyke kiertää myös järven keskelle jäävää vapaan veden aluetta. Saraluhdan valtalajit ovat viiltosara, pullosara, luhtasara ja jouhisara, niiden seassa kasvaa paljon myös järviruokoa ja vetisimmissä paikoissa vesikuusta, isovesihernettä, pikkuvesihernettä ja rimpivesihernettä. Lintutornin edessä on avointa kelluvaa rahkasuota. Sen valtalajeina rahkasammalien lisäksi ovat isokarpalo, pyöreälehtikihokki, kurjenjalka, pullosara ja mutasara. Vapaan veden alueella järven keskiosissa on tyypillisesti vallitsevina ulpukka, konnanulpukka, pohjanlumme ja siimapalpakko. Käkijärven rantaosissa vallitsee usein heinä- ja saravaltainen kasvillisuus: luhtakastikka, harmaakastikka, rönsyrölli, luhtarölli, jokapaikansara, pullosara, luhtasara ja jouhisara. Rannoilla viihtyvät myös juolukka, kurjenjalka, ranta-alpi, terttualpi, rantakukka, raate, myrkkyykeiso, suoputki ja paikoin kurjenmiekkä, vain muutamia mainitakseni. Järven koillisosassa on pieni kasvusto järvikaislaa ja keskiosissa vesikuusi muodostaa ison pinnan yläpuolelle ulottuvan kasvuston. Käkiojassa kasvaa muun muassa purovitaa. Raimo Norton mainitsema mätässara on todennäköisesti piukkasara tai tupassara. Mätässaraa en ole alueella havainnut. Niin ikään Norton mainitsemaa hernesaraa, leväkköä ja heinävitaa en ole Käkijärvellä tavannut. Hernesara on yleinen Ukonselän ja Kaijanselän rannoilla. Norto on saattanut määrittää purovidan heinävidaksi.

KÄKIJÄRVI UUELLEEN HYVÄKSI LINTUJÄRVEKSI

Käkijärven alueella en ole havainnut mitään sellaista harvinaista putkilokasvilajia, jonka vuoksi järven kunnostusta lintujärveksi pitäisi jotenkin ohjailla. Järven historian vuoksi siellä ei kasva mitään harvinaisuuksia, joita pitäisi suojella. Näin kaikki toimet hyvän lintujärven palauttamiseksi ovat todella suotavia ja toivottavia.

KÄKIJÄRVEN PUTKILOKASVILAJISTO

Equisetum fluviatile, järvikorte
Equisetum palustre, suokorte
Phaegopteris connectilis, korpi-imarre
Dryopteris carthusiana, metsäimarre
Athyrium filix-femina, hiirenporras
Gymnocarpium dryopteris, metsäimarre
Picea abies, kuusi
Pinus sylvestris, mänty
Juniperus communis, kataja
Nymphaea alba ssp. *candida*, pohjanlumme
Nuphar lutea, isoulpukka
Nuphar pumila, konnanulpukka

Nuphar lutea x pumila, pohjanulpukka
Caltha palustris, rentukka
Ranunculus repens, rönsyleinikki
Ranunculus auricomus coll., kevätleinikit
Betula pendula, rauduskoivu
Betula pubescens, hieskoivu
Alnus glutinosa, tervaleppä
Alnus incana, harmaaleppä
Stellaria palustris, luhtatähtimö
Viola palustris, suo-orvokki
Cardamine pratensis ssp. *paludosa*, rantaluhtalitukka
Salix pentandra, halava
Salix phylicifolia, kiiltopaju
Salix myrsinifolia, mustuvapaju
Salix cinerea, tuhkapaju
Salix aurita, virpapaju
Salix caprea, raita
Salix repens ssp. *rosmarinifolia*, kapealehtipaju
Populus tremula, haapa
Calluna vulgaris, kanerva
Ledum palustre, suopursu
Andromeda polifolia, suokukka
Vaccinium oxycoccos, isokarpalo
Vaccinium vitis-idaea, puolukka
Vaccinium uliginosum, juolukka
Vaccinium myrtillus, mustikka
Pyrola minor, pikkutalvikki
Orthilia secunda, nuokkutalvikki
Empetrum nigrum, variksenmarja
Lysimachia vulgaris, ranta-alpi
Lysimachia thyrsoflora, terttualpi
Trientalis europaea, metsätähti
Ribes nigrum, mustaherukka
Drosera rotundifolia, pyöreälehtikihokki
Filipendula ulmaria, mesiangervo
Rubus chamaemorus, lakka
Rubus arcticus, mesimarja
Rubus saxatilis, lillukka
Rubus idaeus, vadelma
Geum rivale, ojakellukka
Comarum palustre, kurjenjalka
Potentilla erecta, rätvänä
Sorbus aucuparia, pihlaja
Prunus padus, tuomi

Lythrum salicaria, rantakukka
Epilobium angustifolium, maitohorsma
Epilobium montanum, letohorsma
Epilobium palustre, suohorsma
Myriophyllum alternifolium, ruskoärviä
Oxalis acetosella, käenkaali
Geranium pratense, metsäkurjenpolvi
Anthriscus sylvestris, koiranputki
Cicuta virosa, myrkkykeiso
Angelica sylvestris, karhunputki
Peucedanum palustre, suoputki
Rhamnus frangula, paatsama
Galium uliginosum, luhtamatara
Galium palustre, rantamatara
Galium trifidum, pikkumatara
Menyanthes trifoliata, raate
Linnaea borealis, vanamo
Valeriana sambucifolia, lehtovirmajuuri
Myosotis laxa ssp. *caespitosa*, rantalemmikki
Myosotis scorpioides, luhtalemmikki
Scutellaria galericulata, luhtavuohennokka
Mentha arvensis, rantaminttu
Callitriche cophocarpa, isovesitähti
Callitriche palustris, pikkuvesitähti
Solanum dulcamara, punakoiso
Veronica chamaedrys, nurmitädyke
Veronica scutellata, luhtatädyke
Melampyrum sylvaticum, metsämaitikka
Melampyrum pratense, kangasmaitikka
Pedicularis palustris, luhtakuusio
Utricularia minor, pikkuvesiherne
Utricularia intermedia, rimpivesiherne
Utricularia vulgaris, isovesiherne
Hippuris vulgaris, vesikuusi
Solidago virgaurea, kultapiisku
Bidens tripartita, tummarusokki
Tussilago farfara, leskenlehti
Cirsium helenioides, huopaohdake
Cirsium palustre, suo-ohdake
Maianthemum bifolia, oravanmarja
Iris pseudacorus, kurjenmieikka
Calla palustris, vehka
Lemna minor coll., pikkulimaskat
Sagittaria sagittifolia, pystykeiholehti

Alisma plantago-aquatica, ratamosarpio
Elodea canadensis, vesirutto
Potamogeton alpinus, purovita
Potamogeton natans, uistinviita
Potamogeton berchtoldii, pikkuvita
Sparganium gramineum, siimapalpakko
Sparganium emersum, rantapalpakko
Sparganium glomeratum, palleropalpakko
Sparganium natans, pikkupalpakko
Typha latifolia, leveäosmankäämi
Juncus filiformis, jousivihvilä
Luzula pilosa, kevätpiippo
Scirpus sylvaticus, korpikaisla
Schoenoplectus lacustris, järvikaisla
Eriophorum angustifolium, luhtavilla
Eriophorum vaginatum, tupasluikka
Eleocharis palustris, rantaluikka
Eleocharis mamillata, mutaluikka
Carex echinata, tähtisara
Carex canescens, harmaasara
Carex lasiocarpa, jousisara
Carex rostrata, pullosara
Carex vesicaria, luhtasara
Carex globularis, pallosara
Carex limosa, mutasara
Carex paupercula (*C. magellanica*), riippasara
Carex elata, piukkasara
Carex nigra ssp. *nigra*, jokapaikansara
Carex nigra ssp. *juncella*, tupassara
Carex acuta, viiltosara
Poa palustris, rantanurmikka
Glyceria fluitans, ojasorsimo
Deschampsia cespitosa, nurmilauha
Hierochloë hirta ssp. *arctica*, niittymaarianheinä
Agrostis canina, luhtarölli
Agrostis gigantea, isorölli
Agrostis stolonifera, rön syrölli
Calamagrostis canescens, viitakastikka
Calamagrostis phragmitoides, korpikastikka
Calamagrostis stricta, luhtakastikka
Alopecurus aequalis, rantapuntarpää
Phragmites australis, järviruoko
Molinia caerulea, siniheinä